

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Семчишин Ярини Олегівни

"Обґрунтування лікування хворих з скронево-нижньощелепними розладами і зубо-щелепними деформаціями", представлену до захисту в разову спеціалізовану вчену раду ДФ 35.600.124 ДНП «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 "Охорона здоров'я" за спеціальністю 221 "Стоматологія"

Актуальність теми дисертаційного дослідження. За останнє десятиліття скронево-нижньощелепні розлади (СНР) посіли третє місце серед найбільших поширених захворювань зубо-щелепної системи після карієсу та уражень пародонту. Зростання частоти виявлення СНР серед населення зумовлено цілою низкою чинників: урбанізація, збільшення психоемоційного стресового навантаження, покращення якості методів досліджень, які дозволяють більш точно і своєчасно діагностувати СНР, тощо.

Зважаючи на високу поширеність СНР, у тому числі в осіб молодого віку з зубо-щелепними деформаціями, реабілітація хворих зі скронево-нижньощелепними розладами – важливе практичне завдання сучасної стоматології. Для успішного лікування скронево-нижньощелепних розладів потрібен комплексний підхід і участь спеціалістів різного профілю. Поряд з цим, не завжди пропонуються чіткі алгоритми стоматологічної допомоги хворим зі скронево-нижньощелепними розладами, а діагностичні та лікувальні заходи часто не конкретизовані та не систематизовані належним чином.

Саме тому метою роботи автора стало підвищення ефективності діагностики та лікування хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та зубо-щелепними деформаціями шляхом розпрацювання алгоритмів комплексних діагностичних та лікувальних заходів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дана дисертаційна робота є фрагментом комплексної науково-дослідної теми кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології факультету післядипломної освіти Державного некомерційного підприємства «Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького» «Порушення метаболізму та його вплив на розвиток поєднаної стоматологічної та соматичної патології» (номер державної реєстрації 0120U002131; шифр роботи ІН.30.000.004.20). Здобувач є співвиконавцем вищезначеної теми.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій. Сформульовані у дисертації положення та висновки аргументовані, достовірні, логічно впливають із результатів клінічних та додаткових методів дослідження, статистичних обчислень, відповідають поставленій меті та завданням дослідження, мають як теоретичне, так і практичне значення.

Для досягнення поставленої дисертантом мети визначено 5 завдань. Мета і завдання відповідають темі дисертаційної роботи.

Методи дослідження адекватні визначеним завданням, інформативні, відповідають поставленій меті.

Автором проведено обстеження та лікування 79 пацієнтів зі скронево-нижньощелепними розладами та зубо-щелепними деформаціями, які розділені за віком та статтю, видом скронево-нижньощелепних розладів та типом зубо-щелепних аномалій та деформацій.

Усім хворим проводились експрес-заключення за Гамбурзьким протоколом та тест Helkimo.

Обґрунтована та доведена ефективність запропонованих автором алгоритмів діагностики та лікування.

Достовірність отриманих результатів підтверджується даними статистичних обчислень.

Наукова новизна отриманих результатів. За результатами дисертаційного дослідження автором розпрацьовані алгоритми комплексних заходів щодо діагностики та лікування скронево-нижньощелепних розладів у хворих з зубо-щелепними деформаціями.

У представленій роботі Семчишин Я.О. уточнено наукові відомості про поширеність та структуру скронево-нижньощелепних розладів у пацієнтів з зубо-щелепними деформаціями.

Практичне значення одержаних результатів. Запропоновані алгоритми покращують якість діагностики та ефективність лікування хворих зі скронево-нижньощелепними розладами і зубо-щелепними деформаціями.

Результати дисертації впроваджені в клінічну практику відділень терапевтичної стоматології, ортопедичної стоматології №1 та стоматології дитячого віку №1 Стоматологічного медичного центру ЛНМУ імені Данила Галицького, а також в практику відділень терапевтичної стоматології Комунальної 5-тої стоматологічної поліклініки м. Львова та КП «Волинська обласна стоматологічна поліклініка».

Матеріали дисертації використовуються в навчальному процесі та лікувальній практиці кафедри терапевтичної стоматології, пародонтології та стоматології ФПДО ДНП «ЛНМУ імені Данила Галицького».

Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій. Усі основні результати і наукові положення дисертаційної роботи опубліковані у наукових журналах і висвітлені в матеріалах науково-практичних конференцій. За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 8 праць, з яких: 2 статті – у виданнях, які включені в міжнародну наукометричну базу Web of Science, 3 статті – у наукових фахових виданнях України, рекомендованих МОН України, 2 – матеріали науково-практичних конференцій, а також 1 свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, виконаним за науковим керівництвом доктора медичних наук, професора Ю.О. Риберта. Автор самостійно здійснила

патентно-інформаційний пошук та аналіз наукової літератури за темою дисертації. Дисертант спільно з науковим керівником визначили мету, завдання і дизайн дослідження. Автор самостійно зібрала матеріали для клінічних та додаткових досліджень, систематизувала і проаналізувала отримані результати. Спільно з науковим керівником дисертант розробила та апробувала методику ортопедичної та ортодонтичної реабілітації пацієнтів зі скронево-нижньощелепними розладами та зубо-щелепними деформаціями, здійснила узагальнення результатів дослідження, сформулювала висновки, а також підготувала наукові праці до публікації.

У друкованих працях, опублікованих за матеріалами дисертації у співавторстві, здобувачу належала провідна роль у формулюванні мети, завдань, методології дослідження, статистичній обробці та аналізі результатів.

Оцінка дисертаційної праці в цілому і зауваження. Дисертаційна робота Семчишин Ярини Олегівни "Обґрунтування лікування хворих з скронево-нижньощелепними розладами і зубо-щелепними деформаціями" оформлена згідно вимог наказу МОН України №40 від 12.07.2017 р. "Про затвердження вимог до оформлення дисертації", що пред'являються до праці на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота викладена українською мовою на 180 сторінках друкованого тексту, побудована згідно традиційного плану і складається з анотації, вступу, огляду літератури, матеріалу і методів дослідження, розділу з власними дослідженнями, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, списку використаних літературних джерел, який містить 237 найменувань (30 кирилицею та 207 латиницею), додатків. Фактичні результати дослідження надані у 37 таблицях та ілюстровані 57 рисунками.

Вступ дисертації оформлено за загальноприйнятою схемою. У вступі автор обґрунтувала актуальність проблеми та важливість її вирішення для сучасної стоматології. Чітко сформульовані мета та завдання дослідження. Висвітлено зв'язок з науковою темою кафедри терапевтичної стоматології,

пародонтології та стоматології ФПДО ДНП «ЛНМУ імені Данила Галицького», методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів. Представлено особистий внесок автора у виконання дисертаційного дослідження, впровадження результатів дослідження у клінічну практику та апробацію матеріалів дисертації на конференціях, повноту їх викладення в опублікованих працях.

Розділ 1 "ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ" представлений на 18 сторінках друкованого тексту і складається з 4 підрозділів, які розкривають суть проблеми, яка досліджувалась. У тексті огляду автором окреслені сучасні аспекти етіології, патогенезу та лікування скронево-нижньощелепних розладів. У підрозділі 1.1 представлені новітні дані щодо кореляції між порушеннями оклюзії, зубо-щелепними деформаціями та виникненням скронево-нижньощелепних розладів.

Значну увагу приділено сучасним підходам у лікуванні скронево-нижньощелепних розладів. Зокрема, у підрозділах 1.2 і 1.3 дисертант описує дані щодо особливостей лікування хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та зубо-щелепними деформаціями із застосуванням сплінт-терапії у поєднанні з лікуванням елайнерами.

Підрозділ 1.4 містить відомості про обізнаність вітчизняних та іноземних лікарів-стоматологів щодо проблематики скронево-нижньощелепних розладів.

Зауваження до розділу 1. Доцільно було б об'єднати підрозділи 1.2 і 1.3 в один підрозділ.

Розділ 2 "МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ" складається з трьох підрозділів і викладений на 10 сторінках. У першому підрозділі представлено загальну характеристику 79 обстежених хворих різної статі (з них 20 чоловіків та 59 жінок) віком від 14 до 50 років. Другий підрозділ висвітлює клінічні та додаткові методи дослідження.

Дослідження проведені із дотриманням етичних принципів виконання наукових медичних досліджень за участю людини.

Усі застосовані методи дослідження є сучасними і високоінформативними. Статистичні методи відповідають структурі вибірки і визначають достовірність отриманих результатів дослідження.

Зауваження до розділу 2. Для більш точної оцінки м'якотканинних структур СНЩС доцільно було б використовувати МРТ обстеження (у порівнянні з УЗД).

Розділ 3 "ВЛАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ". Цей розділ містить 6 підрозділів і викладений на 72 сторінках. Розділ містить значну кількість рисунків та таблиць, а саме 52 та 36 відповідно.

Підрозділ 3.1 присвячений алгоритму обстеження хворих зі скронево-нижньощелепними розладами та зубо-щелепними деформаціями.

У підрозділі 3.2 представлені результати аналізу розподілу обстежених хворих з аномаліями зубних рядів і прикусу, вторинними деформаціями і СНР. За результатами обстеження хворих найбільшу групу склали пацієнти з комбінованими формами скронево-нижньощелепних розладів, а найбільш поширеними були аномалії зубних рядів і прикусу.

У підрозділі 3.3 представлені результати визначення важкості перебігу СНР за Гамбурзьким діагностичним тестом та індексом Helkimo. Також представлено багатоаспектний ретельний аналіз провідних симптомів у обстежених хворих та аналіз валідності Гамбурзького протоколу.

У підрозділі 3.4 описані алгоритми та особливості комплексного лікування хворих з СНР та зубо-щелепними деформаціями, наведені клінічні приклади реабілітації таких пацієнтів. Проведено аналіз лікувальних заходів, застосованих залежно від варіантів зубо-щелепних деформацій та виду СНР.

У підрозділі 3.5 автор проводить оцінку результатів проведеного лікування хворих за функціональним станом СНЩС. Результати показали статистично достовірні поліпшення в амплітуді рухів суглобових головок нижньої щелепи після лікування. Позитивні зміни відбулися і в нормативних показниках траєкторії руху суглобових головок та параметрах кута трансверзального суглобового шляху.

У підрозділі 3.6 представлений аналіз результатів опитування лікарів-стоматологів Львівського регіону України щодо ознайомленості з проблематикою СНР. Результати дослідження показали, що 67,5% опитаних не проходили додаткового навчання з питань СНЩС/СНР після здобуття вищої освіти, а 73,75% респондентів не займаються лікуванням скронево-нижньощелепних розладів. Поряд з цим, 97,5% опитаних вважають необхідним проведення курсів, лекцій та семінарів з питань СНР, що підтверджує важливість безперервного професійного розвитку.

Розділ 3 важливий в теоретичному і практичному аспектах. Автор доводить, що запропоновані нею алгоритми діагностики та лікування скронево-нижньощелепних розладів і зубо-щелепних деформацій дозволили забезпечити повну або часткову реабілітацію хворих.

Результати досліджень в повній мірі відображені у 5 друкованих працях.

Зауваження до розділу 3. Більш коректно було б використовувати термін «поєднані скронево-нижньощелепні розлади» аніж «комбіновані скронево-нижньощелепні розлади».

Розділ "Аналіз та узагальнення отриманих результатів дослідження" викладений на 7 сторінках і представляє собою аналітичне узагальнення попередніх розділів і систематизацію отриманих результатів. Цей розділ окреслює наукову новизну і практичне значення роботи.

Висновки складаються з 6 пунктів, зроблені на основі результатів представленого дисертаційного дослідження, відповідають завданням дослідження та свідчать про досягнення поставленої мети.

Усі представлені у роботі дослідження проведені з дотриманням принципів біоетики, з урахуванням основних положень Гельсінської декларації з біомедичних досліджень.

Список використаних літературних джерел оформлений згідно вимог, займає 24 сторінки і включає 237 найменувань (30 кирилицею та 207 латиницею).

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації). За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертаційної праці Семчишин Ярини Олегівни "Обґрунтування лікування хворих з скронево-нижньощелепними розладами і зубо-щелепними деформаціями" ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації не виявлено. Текст представлених матеріалів дисертації є оригінальним, а наявні за темою дисертації публікації не містять академічного плагіату.

Недоліки дисертації щодо її змісту і оформлення. Дисертація викладена літературною мовою, проте у тексті зустрічається незначна кількість граматичних помилок та стилістичних неточностей. Загалом, зроблені зауваження жодним чином не зменшують наукову та практичну цінність проведених досліджень. Дисертація оформлена згідно існуючих нормативних рекомендацій і заслуговує на позитивну оцінку.

Поряд з цим, при ознайомленні з дисертаційною роботою виникли запитання, на які пропоную дисертанту надати відповіді:

1. Наскільки є об'єктивним метод електронної аксіографії у діагностиці скронево-нижньощелепних розладів і при оцінюванні результатів лікування хворих?

2. Чи вважаєте Ви недостатньою підготовку лікарів загального стоматологічного профілю щодо виявлення та лікування захворювань скронево-нижньощелепних суглобів?

ВИСНОВОК

Кваліфікаційна наукова праця Семчишин Ярини Олегівни "Обґрунтування лікування хворих з скронево-нижньощелепними розладами і зубо-щелепними деформаціями" є самостійною завершеною працею, яка за своєю актуальністю, метою і завданнями дослідження, методологічним рівнем, науковою новизною, практичним спрямуванням отриманих

результатів, їх достовірністю, обґрунтованістю висновків відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, та вимогам оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.07.2017 р. №40, а її автор Семчишин Ярина Олегівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Рецензент:

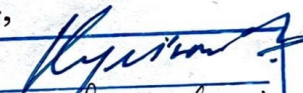
доцент кафедри ортопедичної стоматології

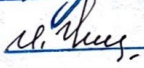
ДНП «Львівський національний медичний

університет імені Данила Галицького»,

кандидат медичних наук

Підпис

Засвідчую Alex J.

Провідний фахівець
відділу кадрів
ДНП "ЛМНУ імені Данила Галицького"

Р.В.Кулінченко